

BIJLAGE – TOEGANKELIJKHEID VOOR PERSONEN MET BEPERKTE MOBILITEIT	Opmerkingen
HOOFDSTUK 1: ALGEMEEN	
Artikel 1 - Doelstellingen	
<p>De bepalingen van deze titel streven de volgende doelstellingen na:</p> <ul style="list-style-type: none"> - zorgen voor een optimale inclusie van personen met beperkte mobiliteit in de samenleving door hun toegankelijkheid tot de fysieke leefomgeving te verbeteren; - de veiligheid en het comfort van personen met beperkte mobiliteit verzekeren door middel van kwaliteitsvolle inrichtingen die worden uitgevoerd met respect voor het omliggende stedelijke kader en de architecturale kwaliteiten van de bouwwerken/ 	
Artikel 2 - Toepassingsgebied	
<p>§1. Deze bijlage is van toepassing op de volgende openbaar toegankelijke gebouwen, voorzieningen en ruimtes:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1° gebouwen en ruimtes voor recreatieve, toeristische en sociaal-culturele activiteiten; 2° gebouwen voor de uitoefening van een verering of de uitdrukking van filosofische, religieuze en politieke ideeën; 3° rechtbanken en hun griffies, de openbare besturen en de gebouwen waar de verschillende organismen die de overheidsinstellingen vertegenwoordigen hun zittingen en raden houden; 4° ziekenhuizen, klinieken en poliklinieken, verzorgingscentra en gelijkgestelde centra, met inbegrip van centra en kabinetten voor medische, sociale en gezinshulp en voor geestelijke gezondheidszorg, funerari; 5° de opvanginstellingen, onderwijs- en opleidingsinstellingen, met inbegrip van instellingen voor het collectieve verblijf van minderjarigen of studenten; 6° de opvanginstelling of instellingen voor collectief verblijf van bejaarden of gehandicapten, aangepaste en aanpasbare woningen en woningen waarin deze personen aan hun behoeftes aangepaste omkadering en/of diensten ontvangen; 7° de instellingen en openluchtruimtes voor het uitoefenen van een sport of recreatie in open lucht; 8° strafinstellingen of instellingen voor heropvoeding; 9° hotels, winkelcentra en handelszaken, met inbegrip van de horecasector; 10° kantoren; 11° postkantoren, banken en andere financiële instellingen; 12° parkeerruimtes van minstens tien parkeerplaatsen voor motorvoertuigen; 13° de gemeenschappelijke delen van gebouwen met meerdere woningen, tot en met inbegrip van de toegangsdeur van de woningen en van de gescheiden private bergingslokalen; 14° de stations voor het openbaar vervoer, inclusief de perrons en de toegangen tot de perrons; 15° de publiek toegankelijke open ruimtes; 16° de publiek toegankelijke voorzieningen. 	<p>Opmerking: De in 1° bedoelde gebouwen voor sociaal-culturele activiteiten bevatten met name conferentie-, tentoonstellings- of concertzalen.</p> <p>De in 15° bedoelde publiek toegankelijke open ruimtes bevatten de voetgangersweg en de ruimtes voor voetgangersverkeer, de markten, kernissen, voetgangersbruggen en ondergrondse doorgangen, evenals de groene ruimtes, zoals de parken, speelpleinen en begraafplaatsen.</p> <p>De in 16° bedoelde publiek toegankelijke voorzieningen bevatten met name de openbare toiletten, de openbare brievenbussen, de geldautomaten en andere toestellen voor zelfbediening, betaling of elektronische toegang tot informatie, de parkeerautomaten en de elektrische laadpalen.</p>

<p>§ 2. Deze titel is van toepassing op de handelingen en werken met betrekking tot:</p> <p>1° nieuwe bouwwerken; 2° bestaande bouwwerken; a) als deze handelingen en werken betrekking hebben op de bouw van een uitbreiding of van een extra verdieping; b) als deze handelingen en werken betrekking hebben op de wijziging van de bestemming of van het gebruik van een volledig gebouw of een deel ervan om er een van de in het eerste lid bedoelde activiteiten of functies te vestigen; c) als en in de mate waarin deze handelingen en werken betrekking hebben op een wijziging van een door deze titel geregeld kenmerk.</p> <p>Met uitzondering van artikel 11 is deze titel niet van toepassing op:</p> <p>1° in het in paragraaf 1, 9° bedoelde geval: de bestaande gebouwen of delen van bestaande gebouwen waarin de voor klanten toegankelijke lokalen een brutovloeroppervlakte van minder dan 100 m² hebben; 2° in het in paragraaf 1, 10° bedoelde geval: de bestaande gebouwen of delen van bestaande gebouwen met een brutovloeroppervlakte van minder dan 100 m²; 3° in het in paragraaf 1, 13° bedoelde geval: de horizontale circulaties die niet op de benedenverdiepingen plaatsvinden, als het gebouw met meerdere woningen niet met een lift is uitgerust.</p>	
HOOFDSTUK 2: REGELS VAN TOEPASSING VOOR PUBLIEK TOEGANKELIJKE GEBOUWEN	
Afdeling 1: Algemeen	
Artikel 3 - Draairuimte	
<p>§ 1. Een draairuimte voldoet aan de volgende kenmerken: - een diameter van minstens 1,50 m hebben; - horizontaal en stabiel zijn; - vrij zijn van obstakels en buiten het bereik zijn van opengaande deuren;</p> <p>§2. Een draairuimte wordt geplaatst: 1° voor en achter elke opengaande deur; 2° voor elke voorziening; 3° bij elke richtingwijziging van een horizontale circulatie; 4° bij elk uiterste van een helling, roltrap of loopband.</p>	
Artikel 4 - Overgangsruijnte	
<p>§ 1. Een overgangsruijnte voldoet aan de volgende kenmerken: - over minstens 1,10 m beschikken vanaf de as van de zitgelegenheid; - over een toegangsruijnte van minstens 0,90 m naast het meubilair beschikken; - horizontaal en stabiel zijn; - vrij zijn van obstakels en buiten het bereik zijn van opengaande deuren; - rechtstreeks toegankelijk zijn vanaf een draairuimte;</p>	<p>Opmerking: De in 3° bedoelde zitgelegenheden bevatten alle voorbehouden (vaste stoel) of niet-voorbehouden (bank...) zitgelegenheden.</p>

<p>§2. Een overgangsruijnte wordt geplaatst:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1° naast aangepaste toiletputten en douchezitjes; 2° naast het bed en de badkuip; 3° van alle voorbehouden of niet-voorbehouden zitgelegenheden. 	
<p>Afdeling 2: Verticale circulatie</p>	
<p>Artikel 5 - Toegangshelling</p>	
<p>§1. De toegangshelling heeft een maximaal hellingspercentage van 5 % over een doorlopende maximumlengte van 10 m.</p> <p>Als het eerste lid om technische redenen niet kan worden nageleefd, wordt het volgende maximale hellingspercentage toegestaan, gerangschikt naar prioriteit:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1° 7 % over een doorlopende maximumlengte van 5 m; 2° 8 % over een doorlopende maximumlengte van 2 m. <p>Het transversale hellingspercentage van de toegangshelling mag niet hoger dan 2 % zijn.</p> <p>§ 2. Een horizontale overloop met een draairuimte met een minimale diameter van 1,50 m wordt ingericht bij de twee uitersten van de toegangshelling en na elke in § 1 bedoelde toegangshelling als het hellingspercentage van de toegangshelling gelijk is aan of hoger ligt dan 3 %.</p> <p>Langs de lege ruimte worden de vrije zijanten van de toegangshelling, de overlopen en de rustplaatsen voorzien van een kantsteen van minstens 0,05 m hoog.</p> <p>§ 3. De toegangshellingen en de overlopen zijn aan beide kanten voorzien van een dubbele leuning die aan de volgende voorwaarden voldoet:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1° de leuning is doorlopend en lopen 0,40 m verder dan de overlopen door, op voorwaarde dat ze geen gevaar vormen; 2° hun toegang wordt niet door obstakels belemmerd; 3° de afstand tussen de leuning is verzekert een obstakelvrije doorgang met een minimale breedte van 1,20 m; 4° De stangen worden respectievelijk op een hoogte van 0,75 m en 0,90 m geplaatst ten opzichte van de toegangshelling en de overlopen. <p>§ 4. Schets nr. 1 in de bijlage illustreert dit artikel.</p>	
<p>Artikel 6 – Lift</p>	
<p>§1. De lift en de overlopen naar de cabine respecteren de volgende afmetingen:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1° de overloop bevat een draairuimte met een minimale diameter 1,50 m; 2° de schacht- en cabinedeuren verzekeren een obstakelvrije doorgang van 0,90 m; 3° de cabine heeft een minimale binnenbreedte en -diepte van respectievelijk 1,10 m en 1,40 m, die obstakelvrij zijn en een minimumhoogte van 0,80 m hebben. <p>§ 2. De binnencabine moet uitgerust zijn met:</p>	<p>Opmerking: De ontwerpuid voor toegankelijke gebouwen die door de CAWaB-vereniging is opgesteld, omschrijft de kenmerken waaraan een lift die toegankelijk is voor personen met beperkte mobiliteit moet voldoen. Het gaat met name om de volgende kenmerken:</p> <ul style="list-style-type: none"> - iedere knop bevindt zich op minstens 50 cm van een inspringende hoek;

<p>1° een leuning op alle niet-uitgeruste wanden van een deur, geplaatst op 90 cm van de vloer en op minstens 3,5 cm van de eventuele wand.</p> <p>§3. Als de installatie van een lift die aan de in § 1 bedoelde voorwaarden voldoet om technische redenen niet mogelijk is in een bestaand bouwwerk, wordt de inrichting van een hoogteplatform zonder gesloten schacht toegestaan om een niveauverschil met een maximumhoogte van 1,80 m te overbruggen.</p> <p>De overbrugging van een niveauverschil met een grotere hoogte wordt toegestaan als het hoogteplatform een gesloten schacht bevat.</p> <p>Het hoogteplatform respecteert de in §1, 3° bedoelde afmetingen.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - vanaf 11 verdiepingen: een klapstoel; - noodoproepsysteem met visuele berichten; - spraaksynthese; - vertaling in brailleschrift; - spiegel recht tegenover de deur; - conforme knoppen; <p>De aanvrager wordt aanbevolen deze gids te raadplegen via de volgende link: https://stedenbouw.iris-net.be/pdf/ontwerpgids-voor-toegankelijke-gebouwen</p>
Artikel 7 - Trappen	
<p>§ 1. De trappen voldoen aan de volgende voorwaarden:</p> <ul style="list-style-type: none"> 1° ze hebben een minimumbreedte van 1,2 m; 2° elk trapdeel mag niet meer dan 17 treden bevatten; 3° er wordt een horizontaal trapportaal ingericht tussen twee opeenvolgende trapdelen; 4° elke trap die zich op het traject van een ontruimingsweg of in een gebouw zonder lift bevindt, heeft rechte traparmen. <p>De treden hebben een stootbord en een z-profiel.</p> <p>§ 2. De trap heeft aan weerszijden een dubbele leuning die aan de volgende voorwaarden voldoet:</p> <ul style="list-style-type: none"> 1° de leuning zijn doorlopend en strekken zich 0,40 m verder uit dan de eerste en laatste trede als ze op een wand zijn geplaatst; 2° hun toegang wordt niet door obstakels belemmerd; 3° de stangen worden op een respectievelijke hoogte van 0,75 m en 1 m ten opzichte van de overlopen geplaatst en van respectievelijk 0,65 m en 0,90 m ten opzichte van de trapneuzen; 4° de leuning worden vastgemaakt op minstens 3,5 cm van de eventuele wand. 	
Artikel 8 - Roltrap en loopband	
<p>De roltrap en de loopband moeten aan de volgende voorwaarden voldoen:</p> <ul style="list-style-type: none"> 1° een vrije doorgang met een minimumbreedte van 1,20 m; 2° een leuning aan weerszijden van de voorziening en die de neus van de eerste trede met 0,40 m overschrijdt; 3° een contrasterende trapneus; 4° een waarschuwingstrook of waarschuwingstegels over 0,6 m; 5° een vooraf bepaalde verkeersrichting; 6° een lichtsignaal ter hoogte van de eerste trede. 	
Artikel 9 - Aangepaste parkeerplaatsen voor personen met beperkte mobiliteit	
<p>§1. De aangepaste parkeerplaats heeft een respectievelijke minimumlengte en -breedte van 5 m en 3,30 m, met uitzondering van de parkeerruimtes waar de parkeerplaatsen achter elkaar liggen. In dat geval hebben ze een minimumlengte van 6 m en een breedte die kan worden teruggebracht tot 2,50 m als er geen obstakel is aan de zijkant.</p>	<p>Opmerking: Titel I voorziet dat de parkeerruimtes in open lucht minstens twee aangepaste parkeerplaatsen moeten bevatten voor personen met beperkte</p>

<p>§2. De aangepaste plaatsen bevinden zich zo dicht mogelijk bij de in artikel 10 bedoelde toegangswegen en hebben een maximale afstand van 50 m tot een van die toegangswegen.</p> <p>De oppervlakte van de aangepaste parkeerplaatsen moet vast zijn. Ze worden voorbehouden op een horizontale oppervlakte.</p> <p>Ze worden zowel in horizontale richting als in verticale richting gemarkeerd met behulp van het internationaal symbool voor toegankelijkheid.</p>	<p>mobiliteit en, van zodra ze meer dan 50 parkeerplaatsen voor motorvoertuigen bevatten, minstens één extra aangepaste parkeerplaats per begonnen reeks van 50 parkeerplaatsen. De aangepaste parkeerplaatsen bevinden zich zo dicht mogelijk bij de toegangen.</p> <p>Titel III van de GSV voorziet dat minstens één parkeerplaats per begonnen reeks van 10 plaatsen aangepast is aan personen met beperkte mobiliteit in geval van creatie van een parkeerruimte op basis van de bepalingen van die titel.</p> <p>Artikel 21 van deze titel voorziet een signalisatieverplichting voor deze plaatsen.</p>
<p>Afdeling 3: Toegang tot de gebouwen</p>	
<p>Artikel 10 - Toegangswegen en evacuatie</p>	
<p>§1. De toegangsweg voldoet aan de volgende voorwaarden:</p> <p>1° ze is zo rechtstreeks mogelijk;</p> <p>2° ze heeft een vrije doorgangshoogte die hoger is dan 2,20 m. Als dat technisch onmogelijk is, moeten een visueel contrast en een tactiele beveiliging worden voorzien van de elementen of de ruimte met een hoogte van minder dan 2,20 m;</p> <p>3° ze voldoet aan een van de drie volgende voorwaarden:</p> <ol style="list-style-type: none"> gelijkliggen met het straatniveau. Een dwarshelling van minder dan of gelijk aan 2 % is toegestaan. Als een helling uit noodzaak loodrecht staat op de looprichting, met name in het geval van buitenwaterafvoer, mag die de 2 cm/meter niet overschrijden. verwezenlijkt worden via een toegangshelling die aan de in artikel 5 van deze bijlage bedoelde voorwaarden voldoet; verwezenlijkt worden via een lift of hoogteplatform die of dat aan de in artikel 6 bedoelde voorwaarden voldoet. <p>§ 2. De evacuatiewegen van de buitenruimte voldoen aan de in paragraaf 1 bedoelde voorwaarden.</p>	<p>Opmerking: Titel I van de GSV voorziet dat publiek toegankelijke gebouwen minstens een toegangsweg voor voetgangers van 2 m breed bevatten die een vlotte, veilige en comfortabele toegang van personen met beperkte mobiliteit mogelijk maakt. Deze toegangsweg bevindt zich in de onmiddellijke nabijheid van de hoofdtoegang. Ze is drempelvrij of in geval van hoogteverschil beschikt ze over een voor personen met beperkte mobiliteit aangepaste toegangshelling of hoogteplatform.</p>
<p>Artikel 11 - Deuren en nooduitgangen</p>	
<p>§1. Minstens één hoofdingang deur van het gebouw verzekert een vrije doorgang van minstens 0,95 m breed.</p> <p>§2. De muur in het verlengde van de gesloten deur, aan de zijde van de handgreep, heeft een lengte van minstens van 0,50 m.</p> <p>De uitsteekdiepte van de muur ten opzichte van het deurblad mag niet meer dan 25 cm bedragen.</p>	<p>Titel III van de GSV voorziet voldoende grote afmetingen van vrije doorgang: ze moeten een vrije doorgang met een minimale breedte van 0,95 m verzekeren.</p>

<p>§ 3. Minstens één hoofdingangsdeur van het gebouw is een klap-, zwaai- of schuifdeur. De doorgang ervan is drempel-vrij.</p> <p>Als ze om technische redenen een drempel heeft, is de osptap ervan niet hoger dan 2 cm en is ze afgeschuind op maximum 30°.</p> <p>§ 4. Als het om een manuele toegangsdeur gaat, moet een minimumruimte van 50 cm worden voorzien aan de kant van de handgreep opdat personen die technische ondersteuning gebruiken eraan kunnen ondanks de plaats die ze inneemt.</p> <p>§ 5. Elke deur in het verlengde van de toegangsdeur, waar moet worden doorgedaan om toegang te krijgen tot het gebouw, evenals elke deur die toegang geeft tot een afzonderlijke bestemming of tot een privéwoning daarin, voldoet aan de door dit artikel bedoelde voorwaarden.</p>	
<p>Afdeling 4: Verplaatsing binnenin de gebouwen</p>	
<p>Artikel 12 - Gangen en sassen</p>	
<p>De binnengangen verzekeren een vrije doorgang van minstens 1,50 m breed;</p> <p>Deze breedte kan worden teruggebracht tot:</p> <p>1° 1,20 m over een lengte van maximaal 15 m als er binnen deze afstand geen verandering van richting noch een deuropening is;</p> <p>2° 0,90 m ter hoogte van een alleenstaand obstakel indien de lengte van het obstakel niet meer dan 0,50 m bedraagt en er zich binnen 1,50 m geen ander obstakel bevindt.</p>	<p>Opmerking: Het verschil tussen de breedte van de gang en de breedte van de vrije doorgang heeft te maken met de noodzaak om leuning te plaatsen opdat personen met beperkte mobiliteit ondersteuning, stabiliteit en geleiding hebben. De leuning zijn noodzakelijk op of in de trappen, hellingen, gangen, liften, roltrappen en loopbanden. Daar moet rekening mee worden gehouden om de daadwerkelijke breedte van de gang of het sas aan te passen.</p> <p>-</p>
<p>Artikel 13 - Binnendeuren</p>	
<p>De binnendeuren verzekeren een vrije doorgang van minstens 0,85 m breed.</p> <p>De binnendeuren respecteren de in artikel 11, §§ 2 tot 4 bedoelde voorwaarden.</p>	
<p>HOOFDSTUK 3: REGELS VAN TOEPASSING OP DE PUBLIEK TOEGANKELIJKE RUIMTES</p>	
<p>Artikel 14 – Voetgangersoversteekplaatsen</p>	
<p>§1. De overgang tussen de voetgangersweg en de rijbaan gebeurt:</p> <p>1° met een verhoging van de rijbaan ter hoogte van het trottoir;</p> <p>2° met een geleidelijke verlaging van de voetgangersweg, via een toegangshelling die toegankelijk is voor personen met beperkte mobiliteit en waarvan de maximale dwarse helling 8 % bedraagt;</p> <p>§2. Pododactiele voorzieningen worden van zodra nodig geplaatst en met name in de buurt van voetgangersoversteekplaatsen, wegbermen, verkeersgeleiders, vluchtheuvels, plaatsen voor de deuren van het openbaar vervoer ter hoogte van de haltes en stadsmeubilair dat niet tot op de grond verlengd is.</p> <p>§3. Als er geen natuurlijke geleidingslijn is, wordt de geleidingslijn in de trottoirbekleding gecreëerd.</p>	<p>Opmerking: Het Cahier voetgangerstoegankelijkheid dat door Brussel Mobiliteit werd opgesteld, bevat aanbevelingen voor de inrichting van voor iedereen toegankelijke openbare ruimte. https://mobiliteit.brussels/sites/default/files/04-vm-pbm-nl-web.pdf</p>

<p>§ 4. Ter hoogte van de voetgangersoversteekplaatsen:</p> <p>1° de geleidingslijn loopt parallel met de as van de voetgangersoversteekplaats. Ze geeft de richting aan die moet worden gevolgd om over te steken;</p> <p>2° de bekledingslijn voor het aangeven van waakzaamheid staat loodrecht op de geleidingslijn en dus loodrecht op de oversteekrichting.</p> <p>§ 5. Ter hoogte van de voetgangersoversteekplaatsen bevat de rijbaan geen enkele technische uitrusting, zoals rioolputten, bewegende delen van wissels of verluchttingsroosters.</p>	
HOOFDSTUK 4: REGELS VAN TOEPASSING OP PUBLIEK TOEGANKELIJKE VOORZIENINGEN	
Artikel 15 - Algemeen	
<p>Alle voorzieningen, zoals banken, vuilnisbakken, deurbellen, parlofoons, brievenbussen, geldautomaten, parkeerautomaten of oplaadpunten voldoen aan de volgende voorwaarden:</p> <p>1° ze worden voorafgegaan door een draairuimte en worden op minstens 0,50 m van elke aangrenzende wand geplaatst;</p> <p>2° als ze moeten worden bediend: zich op een hoogte tussen 0,80 m en 0,90 m bevinden;</p> <p>3° als ze moeten kunnen worden gezien, zoals een scherm of een digicode: zich op een hoogte tussen 0,9 m en 1,1 m bevinden;</p> <p>4° met een stok kunnen worden waargenomen door personen met een visuele beperking;</p> <p>5° geen scherpe randen hebben;</p> <p>6° in geval van zitgelegenheid: zich op een hoogte van 0,5 m bevinden. 25 % van de voorzieningen met zitgelegenheid bevat armleuningen.</p>	<p>Opmerking: Titel III voorziet dat in de publiek toegankelijke gebouwen minstens één van de openbare voorzieningen ter beschikking van de bewoners of gebruikers, zoals dienstuitrustingen, een brievenbus of een toestel voor zelfbediening, betaling of elektronische toegang tot informatie, aangepast moet zijn voor personen met beperkte mobiliteit.</p> <p>Om de zelfstandigheid en het gebruikscomfort van elk individu te garanderen wanneer hij een bedienings- of een inrichtingselement gebruikt of bedient, moet worden toegezien op hun plaatsing (in de hoogte, ten opzichte van een aangrenzende wand,...) en op hun kenmerken.</p> <p>Deze voorzieningen worden op een bepaalde reik- en grijphoogte geplaatst: het is belangrijk om een inrichting in de reik- en grijpzone aan te brengen die overeenkomt met die van de meeste mensen en die een intuïtief of eenvoudig te begrijpen gebruik hebben. Het is bovendien ook belangrijk om een ergonomie te voorzien die de bediening van de inrichting vergemakkelijkt en om bijkomende visuele en/of geluidsondersteuning van alle informatie in verband met de inrichting voor personen met een sensorische beperking te voorzien.</p> <p>Er wordt ook aanbevolen om een vrije diepte onder elk eventueel werkblad te voorzien, om een correcte positie te kunnen innemen;</p>
Artikel 16 - Toiletten	

<p>§ 1. Het toilet bevat een wastafel en heeft minimumafmetingen van 1,65 m x 2,20 m.</p> <p>De deur opent vanuit het lokaal naar buiten toe.</p> <p>Ze bevat de volgende obstakelvrije ruimtes die elkaar kunnen overlappen:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1° een draairuimte die een vrije ruimte onder de wastafel kan bevatten op voorwaarde dat deze wastafel een minimale hoogte van 0,70 m heeft; 2° een overgangsruijnte in de as van de deur met een minimale diepte van 1,30 m en een minimale breedte van 1,10 m vanaf de as van de toiletput; 3° een vrije doorgang tussen de toiletput en de wastafel van minstens 0,80 m breed. <p>§2. Het toilet is uitgerust met twee horizontale wandbeugels met een minimale lengte van 0,80 m, aan weerszijden van de toiletput geplaatst en op een afstand van 0,35 m vanaf haar as.</p> <p>§3. De wastafel heeft een minimumdiepte van 0,55 m en de ruimte onder de wastafel is obstakelvrij.</p> <p>Het kraanwerk ervan wordt op minstens 0,50 m afstand, gemeten vanaf haar as, van elke aangrenzende wand geplaatst.</p> <p>§ 4. Schets nr. 2 in de bijlage illustreert dit artikel.</p>	<p>Opmerking: Artikel 8, van titel I voorziet het volgende: “De openbare open ruimte beschikt over voldoende rust- en ontmoetingsplaatsen. Deze zones worden uitgerust met banken of andere inrichtingen en zijn op een gebruiksvriendelijke en inclusieve manier ontworpen.</p> <p>Drukbezochte plaatsen beschikken over bijkomende voorzieningen, waaronder openbare toiletten, drinkwaterfonteinen en/of speelterreinen voor kinderen.” "</p> <p>Titel III voorziet dat in publiek toegankelijke gebouwen minstens één toilet per begonnen reeks van 20 toiletten aangepast moet zijn voor personen met beperkte mobiliteit.</p>
Artikel 17 – Badkamers en douchecellen	
<p>§1. De bad- of douchekamer bevat een draairuimte die over de in de respectievelijke paragrafen 2 en 3 bedoelde toegangs- en/of overgangsruijnte mag opendraaien.</p> <p>§2. De badkuip voldoet aan de volgende voorwaarden:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1° een respectievelijke minimumbreedte en -lengte van 0,70 m en 1,70 m hebben; 2° over haar lengte een toegangsruimte met een minimumbreedte van 0,90 m hebben; 3° aan haar hoofd verlengd worden met een vanuit de toegangsruimte toegankelijk overgangsblad met een minimumlengte van 0,50 en dezelfde breedte als die van de badkuip; 4° Voorzien worden van een horizontale wandbeugel met een minimumlengte van 0,90 m en kraanwerk op de wand langs de badkuip. <p>§3. De douchecel voldoet aan de volgende voorwaarden:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1° een drempelvrije toegang hebben; 2° uitgerust zijn met een zitje met minimumafmetingen van 0,40 m x 0,40 m; 3° een overgangsruijnte met een minimumbreedte van 1,10 m hebben, gemeten vanaf de as van het zitje; 4° uitgerust zijn met twee horizontale wandbeugels met een minimumlengte van 0,80 m, aan weerszijden van het zitje op een afstand van 0,35 m ten opzichte van zijn as; 5° uitgerust zijn met kraanwerk naast het zitje, geplaatst op een afstand tussen 0,40 m en 0,60 m, gemeten vanaf zijn as, van de wand waaraan het zitje is vastgemaakt. 	<p>Opmerking: Titel III voorziet dat in publiek toegankelijke gebouwen minstens één badkamer of douchecel per begonnen reeks van 20 badkamers of douchecellen aangepast moet zijn aan personen met beperkte mobiliteit.</p>

§ 4. Schetsen nr. 3 en 4 illustreren dit artikel.	
Artikel 18 - Kamers	
<p>§1. De kamers voldoen aan de volgende voorwaarden:</p> <p>1° buiten het bereik van de opengaande deur is een draairuimte naar het bed toe voorzien;</p> <p>2° vanaf deze ruimte zijn de voornaamste meubels in de kamer bereikbaar via een gangpad van minstens 0,90 m breed;</p> <p>3° het toilet, de badkamer, de douche en de wastafel waarmee de kamer is uitgerust, voldoen aan de in deze verordening vastgestelde voorwaarden.</p> <p>§2. Schetsen nr. 5 en 6 illustreren dit artikel.</p>	Opmerking: Titel III voorziet dat in publiek toegankelijke gebouwen minstens één kamer of paskamer per begonnen reeks van 20 aangepast moet zijn aan personen met beperkte mobiliteit.
Artikel 19 - Paskamers en kleedkamers	
<p>§1. De pas- of kleedkamer is drempelvrij toegankelijk.</p> <p>Ze is uitgerust een zijte met minimumafmetingen van 0,40 m x 0,40 m en twee horizontale wandbeugels aan weerszijden van het zijte op een afstand van 0,35 m ten opzichte van zijn as.</p> <p>§2. Schetsen nr. 7 en 8 in de bijlage illustreren dit artikel.</p>	
Artikel 20 – Loketten en balies	
<p>Het loket of de balie wordt voorafgegaan door een draairuimte.</p> <p>Het is uitgerust met een aangepast blad voor personen met beperkte mobiliteit en de vrije ruimte aan de onderkant draagt:</p> <p>1° 0,75 m hoog;</p> <p>2° 0,6 m diep;</p> <p>3° 0,9 m breed.</p>	Opmerking: Titel III voorziet dat in publiek toegankelijke gebouwen minstens één loket of balie per begonnen reeks van 10 loketten of balies toegankelijk is voor personen met beperkte mobiliteit.
Artikel 21 - Voorbehouden plaats voor rolstoelgebruikers	
De aangepaste plaats heeft minimumafmetingen van 1,50 m x 0,90 m en wordt voorafgegaan door een draairuimte met een minimale diameter van 1,50 m.	Opmerking: Titel III voorziet dat in publiek toegankelijke gebouwen, ten minste als vaste stoelen beschikbaar zijn, minstens één plaats en een bijkomende plaats per begonnen reeks van 50 stoelen voor rolstoelgebruikers wordt voorbehouden.
HOOFDSTUK 5: SIGNALISATIE	
Artikel 22 - Signalisatie	
<p>Alle signalisatie-elementen moeten zichtbaar, leesbaar en begrijpelijk zijn.</p> <p>Moeten altijd worden gesignaleerd:</p> <p>1° parkeerplaatsen voor personen met beperkte mobiliteit;</p> <p>2° de toegangswegen;</p> <p>3° de ingang en de ingang die toegankelijk is voor personen met beperkte mobiliteit;</p> <p>4° het onthaal;</p> <p>5° de aanwezige functies;</p>	<p>Opmerking: de ontwerpgids voor toegankelijke gebouwen verschaft gedetailleerde informatie, met name over de vorm, inhoud en positie van de signalietiek.</p> <p>De signalisatie-elementen kunnen verschillende vormen aannemen en voor diverse gebruikstoepassingen bestemd zijn. Ze ondersteunen de architectuur</p>

<p>6° de circulaties; 7° de sanitaire voorzieningen en de sanitaire voorzieningen die aangepast zijn voor personen met beperkte mobiliteit; 8° de evacuatie routes en de evacuatie routes die aangepast zijn voor personen met beperkte mobiliteit.</p>	<p>en/of de voorzieningen, alsook de menselijke activiteit. Of het nu om uithangborden, postnummers, algemene informatieborden, oriëntatieborden, veiligheidsborden, gevarenborden, borden met noodinformatie, toeristische informatie of schermen gaat, de signalisatie moet altijd aan de onderstaande criteria beantwoorden. Deze criteria kunnen worden geraadpleegd in de ontwerp gids voor toegankelijke gebouwen.</p> <p>-</p>
---	---